

Datum

10 mei 2024

Onderwerp

VNG-inbreng CD Criminaliteitsbestrijding, ondermijning en georganiseerde criminaliteit 16 mei

Geachte woordvoerders Justitie en Veiligheid,

Op donderdag 16 mei debatteert u over Criminaliteitsbestrijding, ondermijning en georganiseerde criminaliteit. Zoals wij voorafgaand aan het begrotingsdebat J&V al aangaven: lokaal veiligheidsbeleid werkt niet vanzelf. De strijd tegen georganiseerde criminaliteit en ondermijning blijft onverminderd veel aandacht en inzet vragen. Daarom roept de VNG op om de aanpak van ondermijning voort te zetten:

Houd vol en houd vast!

Onder de noemer “Houd vol en houd vast!” willen we aandacht vragen voor continuering van de ingezette lijnen en programma’s vanuit het Pact voor de rechtsstaat die gericht zijn tegen ondermijnende criminaliteit.

De ondermijning door zware criminelen is in wijken en buurten steeds directer merkbaar: bomaanslagen op woningen, schietpartijen op straat, de moord op een advocaat en op een journalist. Dat zijn regelrechte aanslagen, niet alleen op deze mensen en hun families, maar ook op onze veiligheid en de rechtsstaat.

Naast deze in het oog springende excessen speelt in gemeenten meer rond criminele invloeden: ondernemers, voetbalclubs - ook amateurverenigingen - worden benaderd door een ‘mecenas’ die wil investeren, ambtenaren worden onder druk gezet rond vergunningverlening en criminelen bestoken gemeenten met juridische procedures. Ondermijning is daarmee een bedreiging van de democratische rechtsorde. De strijd tegen ondermijnende en georganiseerde criminaliteit is daarom een topprioriteit voor de overheid en dat moet zo blijven. Gemeenten werken nauw samen met partners aan het voorkomen van nieuwe aanwas van criminelen en het ontstaan van nieuwe slachtoffers.

Vier aandachtspunten

De ondermijningsaanpak is er een van de lange adem. De problematiek is diepgeworteld in de lokale samenleving en van de beoogde minimale looptijd van de inzet van tien jaar zijn er pas twee en een half voorbij. Er is gezaaid, nu volgt verzorgen en voeden en erna oogsten. Wij vragen aandacht voor de volgende punten:

- **Wijk- en gebiedsgerichte aanpak**

Vasthouden aan de structurele inzet en financiering voor een langdurige, brede, domeinoverstijgende en preventieve aanpak gericht op ondermijning in bepaalde kwetsbare wijken, buurten en in landelijke gebieden en gericht op de meest kwetsbare inwoners. Maak de financiering echt (toekomst)bestendig en wees terughoudend met gebruik van de systematiek van de SPUK. Ga door met het programmaonderdeel Preventie met gezag, als onderdeel van het Nationaal programma leefbaarheid en veiligheid (NPLV). Kijk in die aanpak extra goed naar de aandachtsgroep van laagverstandelijk beperkten en jeugdigen en jongeren, als potentiële daders en slachtoffers van jeugdcriminaliteit.

- **Investerings in het strafrecht**

Verdere versterking van de strafrechtketen in de volle breedte, op landelijk én regionaal niveau: naar een geoliede machine en een lokaal ingebed strafrecht door en met vooral wijkagenten (weer) in de wijken. De politie heeft samen met de Regioburgemeesters de inzet en bedragen die daarmee gepaard gaan voor hun organisatie in kaart gebracht om dichtbij en daadkrachtig te kunnen zijn. Die oproep ondersteunen wij. Investeer daarnaast ook in andere overheidsorganisaties die actief zijn in de aanpak van ondermijning, zoals het OM, de FIOD en de Belastingdienst, om ook de keteneffecten te ondervangen, om integraal te kunnen werken en het criminele verdienmodel te verstoren en criminele geldstromen in te dammen.

- **Slagkracht gemeenten**

Wij hebben eerder al gepleit voor meer middelen voor de slagkracht van andere partijen voor de ondermijningsaanpak en voor gemeentelijke programma's en plannen. Nu is er echt de noodzaak om de lokale operationele slagkracht van gemeenten zelf over de volle breedte te versterken, om daarmee zowel regie te kunnen voeren op de (preventieve) ondermijningsaanpak maar ook voor de inzet van het bestuurlijk instrumentarium. Vergroot de uitvoeringscapaciteit niet alleen van veiligheid, toezicht en handhaving, maar ook om op andere plekken binnen de gemeenten slim en effectief op te kunnen treden tegen crimineel misbruik van gemeentelijke zorgtaken, sociale voorzieningen en vergunningen. Vergroot de juridische expertise, ook bij kleinere gemeenten. Stel juridische kennis (in regionaal verband) ruim beschikbaar.

- **Ondermijning is meer dan drugscriminaliteit**

Georganiseerde mensenhandel, grootschalige zorgfraude en milieucriminaliteit, georganiseerde cybercrime en vastgoedcriminaliteit zijn ook fenomenen van ondermijnende criminaliteit met veel impact voor inwoners en het lokaal bestuur. We moeten op volle kracht vooruit, voortdurend innoveren en leren hoe criminelen blijvend de pas af te snijden en aandacht te hebben voor de *new kids ont the block*.